

Seçmeli değil “isteğe bağlı” din eğitimi!

Gündeme “4+4+4 yasa teklifi” olarak giren, öncelikle alt komisyona havale edilen ve ardından önemli bazı değişikliklerle TBMM Milli Eğitim, Kültür, Spor ve Gençlik Komisyonu tarafından 5 Mart 2012’de tartışılmaya başlanan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne ilişkin süreç örgün eğitim içinde din eğitiminin yerine ilişkin uzlaşa ve bilgi gereksinimini gözler önüne serdi.

Ailelerin çocukları için din eğitimi taleplerinin karşılanması için bu uzlaşa ve bilgi gereksiniminin giderilmesi çok önemli. Ancak çocukların ve ailelerin haklarına saygılı bir modelin, din eğitimi unsurlarının seçmeli dersler yoluyla örgün eğitime yedirilmesiyle kurgulanmamasında yarar vardır.

“4+4+4 yasa teklifi” yasalaştığı takdirde ilköğretim ikinci kademedan itibaren verilecek farklı seçmeli dersler arasında din eğitimi olması da öngörülüyor. Bu düzenlemenin aşağıdaki olasılıklar açısından kamuoyu tarafından dikkatle değerlendirilmesi önemlidir.¹

- Çocuklarımıza zaten temel becerileri kazandırmakta yetersiz kaldığımız düşünüldüğünde, din eğitimiyle ilgili dersleri seçecek çocuklarımız, temel eğitimin önceliği olan becerilerini geliştirecek ve zenginleştirecek derslerden ve çeşitli sosyal etkinliklerden yoksun kalabilir.
- Din eğitimi dersini seçmek istemeyen öğrenciler, aile, öğretmen, akran baskısı ile karşılaşabilir, inançlarını ya da inançsızlıklarını açıklamak ya da gizlemek zorunda kalabilirler.

Öte yandan, mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin farklılaştırılmasıyla, inançsızlık da dahil farklı inançlar, dinler ve mezhepler arasında karşılıklı saygı ve anlayışı yaygınlaştırmayı amaçlayacak “dinler hakkında eğitim” temelli bir dersin seçmeli olarak sunulması düşünülebilir.²

“Din eğitimi” ise isteğe bağlı sağlandığı ve uygulama ve finansman modelleri toplumdaki inanç çeşitliliğini yansıtan katılımcı bir süreçte belirlendiği takdirde din ve vicdan özgürlüğüne hizmet edebilir. Din eğitiminin isteğe bağlı sağlanması, bu olanağın okullar ya da farklı çatı kurumlar tarafından örgün müfredat dışında, dolayısıyla başarı notu verilmeksizin sunulması anlamına gelir.

Seçmeli ders: Öğrencinin normal ders saatleri içinde aldığı, ancak seçenekler arasında tercih yapabildiği derslerdir. Öğrenci, seçeneklerden birini almak durumundadır.

İsteğe bağlı ders: Genellikle okul dışı saatlerde sağlanan derslerdir. Öğrenci, seçenekler arasında tercih yapmaz; yalnızca, bu dersi almak için özel talepte bulunur.

Son olarak, Türkiye’de din ve eğitim alanında, ne mevcut sistem ne gelecek senaryoları çocukların din ve vicdan özgürlüğünü temel alıyor. Tartışmalar ve talepler devlet ve aile ekseninde gerçekleşiyor. Oysa BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme Madde 14 çocukların din ve vicdan özgürlüğünü açıkça tanıır. Çocuk katılımı ilkelerinin Türkiye bağlamında din ve eğitim alanında hangi mekanizmalarla yaşama geçirilebileceği yeni eğitim yasaları ve yeni anayasa süreçlerine paralel olarak tartışılmalıdır.

¹ İlköğretim ikinci kademedan sunulacak seçmeli derslerin geneline ve bu yolla mesleki yönlendirmeye ilişkin görüşler ve eleştiriler için bkz. Eğitim Reformu Girişimi (ERG) tarafından söz konusu yasa teklifi alt komisyonda değişikliğe uğradıktan sonra hazırlanan “4+4+8” başlıklı bildirge ve gerekçe metni. <http://erg.sabanciuniv.edu/node/761>

² ERG tarafından 2011’de yayımlanan Türkiye’de Din ve Eğitim: Son Dönemdeki Gelişmeler ve Değişim Süreci gelişmelerin ve atılması gereken adımların bir özeti niteliğinde. <http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/DinVeEgitim.pdf>